

Kulturpolitik for Langeland Kommune

Forord

Velkommen til Langeland Kommunes første kulturpolitik. Med så mange aktive mennesker, der beskæftiger sig med kunst og kultur i kommunen, kan man måske overveje, hvad en kulturpolitik yderligere kan bidrage med. Omvendt kan man også sige, at det er på tide at få beskrevet kulturens omfang og betydning i Langeland Kommune. Dermed synliggøres både de utallige enkeltpersoner, de større institutioner og de mange initiativer, som kommunen er så rig på.

Kulturpolitikken skriver sig ind i rækken af politikker og forholder sig til den overordnede Planstrategi som den øverste af de politisk vedtagne politikker. Folkeoplysningspolitikken og Fritidspolitikken er nært beslægtede politikker, som overlapper kulturen på flere områder. I modsætning til disse områder er kulturområdet mere frit organiseret. I en mindre kommune som Langeland Kommune er der færre større kulturinstitutioner end i de store kommuner. Til gengæld er feltet uden for de kommunale institutioner karakteriseret ved at være løsere og/eller frivilligt organiseret. Det er kommunalbestyrelsens ønske, at kulturpolitikken skal sætte retning for de aktiviteter som kulturområdet i kommunen tilbyder.

Baggrunden for en kulturpolitik

Hvorfor er kulturen så vigtig:

- Kultur har en værdi i sig selv. Den øger livskvaliteten, skaber glæde, indsigt og nye syn på verden.
- Kultur er demokratisk. Den tilhører alle, giver mulighed for at reflektere over samfundet og værdier, skaber meningsfulde fællesskaber og nye former for aktiviteter, giver fælles oplevelser og fælles identitet.
- Kulturlivet skaber økonomisk vækst i form af tilflyttere, turisme, omsætning i butikker og restauranter, overnatninger, positiv omtale af øen, arbejdspladser m.m.
- Kultur er godt for sundheden og skaber tro på egen livsduelighed.

Lovgivning

Lovgivningen inden for kultur er delt ud på flere forskellige områder: Biblioteksområdet, museumsområdet, musikken, medieområdet og fritidsområdet har hver deres uafhængige lovgivning. Mange af dem spiller sammen og har et fælles værdisæt, der som minimum går ud fra, at kultur er godt for individet og for samfundet. De kunstneriske discipliner er primært musik, litteratur, billedkunst, kunsthåndværk, design, film, scenekunst, kulturarv, arkitektur, medier og landskabskultur. En måde at beskrive det på er, at alt er kultur, og at kunst er en uundværlig del af kulturen, som bryder nye grænser og (for)tolker vores liv og samfund i nye retninger. I denne kulturpolitik beskrives de områder, der falder inden for en bred kulturforståelse, dog afgrænset af og med respekt for de øvrige politikker og områder, såsom folkeoplysningsområdet, planpolitikken, sundhedsområdet og skolerne.

Økonomi og statistik

Museer og biblioteker opererer begge med data inden for besøgstal, mens biblioteksområdet også har udlånstal som parameter. Derudover stiller staten krav til niveau og til virksomhed inden for disse to områder. Økonomisk tildeles midler til folkebibliotekerne via bloktilskuddet, og kommunen bestemmer herefter selv, hvor meget der skal afsættes til biblioteksområdet. Museerne får et statsligt tilskud, hvis de kan godtgøre, at de opfylder kravene til forskning og publicering. Derudover får Langeland Museum et kommunalt tilskud, og museet finder yderligere finansiering via projekter og ansøgninger.

Kommunens kulturaktiviteter

Langeland Kommune har primært aktiviteter kommunalt på biblioteks-, museums- og arkivfronten. Dertil kommer de kommunale musikskoler, der er organiseret under skoleområdet og i en vis udstrækning Ungdomsskolen. De øvrige kunstners udtryk og kulturel aktivitet i øvrigt er i vidt omfang privat. Langeland Kommune har et stort antal billedkunstnere, keramikere, et antal forfattere og udøvende musikere. Rundt om dem er der et stort antal borgere, der er engageret i og organiserer tiltag indenfor f.eks. litteratur, musik, billedkunst og andet. Langeland Kommune giver årligt tilskud til faste begivenheder som Børnekulturfestivalen, og på budgettet står såvel større regionale områder som FilmFyn og Kulturregion Fyn, som bygninger som Borgerhuset, Rudkøbing Byhistoriske Arkiv, Lindelse Sognegård, Slotsmøllen m.fl. Uddannelses- Social- og Kulturudvalget har en rådighedspulje, som politikerne fordeler til aktiviteter indenfor kultur og fritid. Ørstedspris-fejringen i samarbejde med Ørstedsselskabet er et eksempel på et initiativ, der både har kommunale og private kræfter, og som også hylder H. C. Ørsted som ånds- og kulturperson.

Langelands kulturliv - før og nu

Langelandsk kultur i 200 år

Langeland har gennem flere hundrede år spillet en markant rolle i Danmarks kulturliv. Det gælder ikke mindst Guldalderen i starten af 1800-tallet, hvor Oehlenschläger skrev "Der er et yndigt land" under de stolte bøge ved Stengade Strand, Grundtvig forelskede sig i Constance Leth på Egeløkke, langelænderne Hans Christian og Anders Sandøe Ørsted var pionerer inden for hhv. naturvidenskab og jura, samtidig med, at de spillede en stor rolle i 1800-tallets kulturliv.

I årene op mod 1900 var Langeland også præget af politisk og kunstnerisk frisind. Det var her, den kulturradikale Edvard Brandes var valgt til Rigsdagen, og her Agnes Henningsen voksede op og blev inspireret til værket "Let gang på jorden". Og i nyere tid kan man bl.a. nævne Frank Jæger, der skrev mange af sine digte i Tranekær, og at de internationalt kendte kirkekoncerter blev skabt af ildsjælen Steensen-Leth, i starten med en vision om et operahus.

Langelands kultur i dag

Langeland er gennem de sidste 40-50 år blevet en af landets største kunstnerkolonier. I 1960'erne kom en bølge af keramikere til øen, færgen fra Kiel trak tyske kunstnere hertil, og den nu hedengangne kunsthøjskole i Magleby trak sammen med det langelandske landskab en række billedkunstnere til, hvoraf mange er blevet boende og stadig præger kunst- og kulturlivet med såvel kunstværker som aktiviteter. Her skal blot nævnes den internationalt kendte kunstner inden for land art Alfio Bonanno, som bl.a. var med til at starte TICKON, land art-parken ved Tranekær Slot; og de landskendte "Kunsttårne", som blev til i et ideelt samarbejde mellem Langelands Elforsyning og kunstneren Hans Kjær, Kunstnernes åbne døre – osv, osv.

Som kulturmiljø står Langeland med en række unikke helheder. Rudkøbing by er en af landets bedst bevarede by-helheder, Tranekær er Danmarks eneste markante fyrsteby uden for Sønderjylland, og landskabet viser en rig variation af godser, landsbyer, skove, hegn, overdrev, havnebyer og kystbebyggelser. Øen er også rig på fortidsminder fra den ældste stenalder på havbunden - til Langelandsfortet fra Den kolde Krig, hvilket er baggrunden for, at Langelands Museum har været førende på det arkæologiske felt og nu inden for koldkrigshistorien.

Kulturen som X-faktor for Langeland

Et generelt træk ved kulturlivet på Langeland er, at tidligere mismod og drømme om, at "andre gjorde noget" er afløst af en imponerende vilje til selv at skabe og opbygge i fællesskab. Her kan – og kun som eksempler – bl.a. nævnes Bio Langelands biograf, som drives af frivillige med ca. 1000 medlemmer, de talløse aktiviteterne på Bagenkop Havn med nye bygninger, skoleinitiativer, kulturdage og "Fiskeriets Hus", Lohals forsamlingshus som partnerskabsprojekt, Medicinhaverne i Tranekær, teaterinitiativet LASK, Møllehavehuset, aktive kirker og menighedsråd mv. samt de fortsatte aktiviteter i musik- og foreningslivet.

Langeland, der før var delt op i nord og syd, land og by, er i dag mere fælles om sin identitet. Det viste bl.a. det fælles engagement for Film Fyn, kampen for igen at få et selvstændigt og aktivt museum, oprøret mod det forvanskede billede af øen i "Politiken" osv.

At Langeland af nogle regnes for en "udkant" er en udfordring, fordi ressourcerne er små. Men det gør også, at kulturen er inkluderende og let tilgængelig. Kulturlivets mangfoldighed og øjenhøjde med alle gør, at den almindelige borger eller gæst på Langeland i langt højere grad end i en større by føler sig tiltrukket, bliver engageret i kulturelle fællesskaber og tilbud. Langeland er et "segmentfrit område", hvor der ikke er båse.

Visioner og politiske mål for kulturpolitikken

Visionerne er:

- *At alle borgere i Langeland Kommune har mulighed for at opleve, bruge og dyrke kunst og kultur, hvor kulturen er med til at bidrage til det gode liv*
- *At støtte kunst- og kulturlivet som en del af kommunens identitet*

Visionerne skal udvikles gennem følgende politiske mål:

- Langeland Kommune vil udvikle de bestående kulturelle institutioner til gavn for borgerne for at give et indholdsrigt liv gennem hele livet.
- Langeland Kommune vil gennem kunst og kultur arbejde for at sikre en større sammenhængskraft i samfundet, en viden om hvad der findes inden for kunst og kultur og en tro på eget værd.
- Langeland Kommunes kulturpolitik skal understøtte de mange aktive mennesker og initiativer på området med vejledning og hjælp og fremme større synlighed og opmærksomhed omkring kunst og kulturs værdi såvel i det kommunale system som i samfundet som sådan.
- Langeland Kommunes kulturpolitik støtter både de kulturelle "fyrtårne" og "de tusinde blomster"s under- og overskov.

Værdier:

På de to borgermøder, der blev afholdt i forbindelse med kulturpolitikken, blev følgende værdier fremhævet:

- synlighed: ved synlighed forstås, at kulturen skal blive tydelig og synlig i højere grad end hidtil
- fællesskaber: ved fællesskaber forstås de mange fællesskaber, der allerede er, og muligheden for at dyrke flere ved at flere får øje på hinanden og bruger hinanden
- kommunal arbejdskraft: ved kommunal arbejdskraft forstås, at der skal anvendes tilgængelig kommunal arbejdskraft for at fremme kulturpolitikken's indsatsområder
- anerkendelse af kulturens værdi: ved anerkendelse af kulturens værdi forstås, at kulturen skrives ind i relevante sammenhænge i det kommunale landskab og bruges aktivt til at fremme Langeland Kommune som et attraktivt og kreativt sted at være

Disse fire værdier skrives ind i handlingsplanerne, således at de hver gang lægges ned over de enkelte indsatser for at sikre, at de bliver tænkt med. Ikke lige meget hver gang, men som retning og vejledning.

Satsningsområder

"Fyrtårnene"

På det kommunale område er kulturindsatsen især koncentreret om de tre "fyrtårne": Biblioteket, Museet og arkiverne.

Langeland Bibliotek består af Hovedbibliotek i Rudkøbing med åbent, delvist selvbetjent fra kl. 7-22 samt en bogbil med otte stoppesteder på hele Langeland og Strynø.

Folkebibliotekernes formål er at fremme oplysning, uddannelse og kulturel aktivitet.

Langeland Bibliotek samarbejder med skoler, erhvervsliv og foreninger og arbejder på at formidle kultur, viden og læring til alle, bl.a. gennem bogen-kommer ordning til ældre, produktion af lydavis, biblioteksorienteringer, litteraturarrangementer, debatarrangementer og andre kulturelle og oplysende arrangementer, gennem samarbejder og samskabelse. Langeland Bibliotek vil udvikle tilbuddet, så det giver værdi for alle borgere indenfor kultur, viden og læring gennem hele livet, ligesom biblioteket skal udvikles som mødested og demokratisk rum.

Langelands Museum blev pr. 1.10.2015 genskabt som statsanerkendt museum. Museet vil fortsat satse på en høj faglig standard med et naturligt samvirke mellem forskningen (marinarkæologi, koldkrigsforskning, nyere tids kulturhistorie og bevaring) og formidlingen (udstillinger, publikationer, skole-museum-samarbejde mv.). Museet har udfordringer mht. gamle bygninger og forældede udstillinger, og vil i fremtiden satse på både koncentration og fornyelse (Langelandsfortet, udstillingsstederne i Rudkøbing og Tyendemuseet på Skovsgaard).

De langelske lokalarkiver består af Rudkøbing Byhistorisk Arkiv, Magleby-Bagenkop lokalhistoriske Arkiv, Lokalhistorisk arkiv for Humble, Lindelse og Tryggevlev-Fodslette Sogne, Nordlangelske lokalhistoriske Arkiv samt Strynø lokalhistoriske Arkiv.

Rudkøbing Byhistoriske Arkiv er en kommunal institution med faguddannet ledelse. Rudkøbing Byhistoriske Arkiv lægger vægt på at leve op til de nutidige standarder for et større lokalarkiv. Således er digitaliseringen af registrering af arkivalierne såvel som lydbånd og fotos i fuld gang til glæde for arkivets brugere. Samtidig gøres der meget ud af formidlingen og bevarelsen af Langelands kulturarv og historie i form af udstillinger, foredrag for besøgsgrupper samt publikation af artikler og nyhedsbreve.

De fire andre lokalhistoriske arkiver på Langeland og Strynø, som modtager kommunalt tilskud i begrænset omfang, bliver drevet af hver sin forening på frivillig basis. Arkiverne opbevarer indsamlede arkivalier, er med i den fælles årlige udgivelse Øboer og afholder arrangementer og foredrag.

Det øvrige langelske kulturliv er præget af "de tusinde blomster". Noget dør ud, andet lever op eller skabes – men hovedtendensen er, at stadigt flere borgere og gæster møder kulturen, engageres og aktiveres i den. I dette mangfoldige kulturliv ser Langeland Kommune bl.a. følgende "fyrtårne":

- Den langelske kunstnerkoloni, bl.a. manifesteret i Kunsttårnene, Kunsternes åbne Døre og kunstudstillinger på Bagenkop Havn
- Tranekær med slot, park, TICKON, slotsbyen, Medicinhaverne og landskabet
- Rudkøbing gamle bydel: arkitekturen, boligmiljøet, gallerier og kunstværker

- Langelands kyststrækning og havnemiljøer
- Kulturnat i Rudkøbing, Musik- og kulturdage i Bagenkop, Musik på havnen i Lohals, Halløj på Badehotellet m.fl.
- Det frivillige engagement

Tradition og fornyelse

Langelands kulturliv er præget både af stærke traditioner og evnen til at skabe nye initiativer og fællesskaber. Det særlige DNA på Langeland: at vi gør det selv og ikke venter på, at den store gavecheck kommer, gør sig i høj grad gældende inden for kulturlivet. Kulturpolitikken skal her gavne såvel de stolte traditioner som den nødvendige fornyelse med respekt for det, der er livskraftigt og bevaringsværdigt.

Det kreative vækstlag på Langeland bliver ved med at tiltrække nye mennesker, men fortjener en opmærksomhed og en målrettethed, også i kommunens kulturpolitik. Dette kan understøttes og "gødes" ved at sætte fokus på området, anerkende dets store værdi for bosætning, markedsføring og turisme samt give farve og indhold til det udefinerbare gode liv.

Langeland Kommune ønsker at tiltrække nye borgere generelt, men ser sig selv som en attraktiv bosætningskommune især for det modne segment. Borgere med lyst til at bo billigt og smukt, som gerne vil være en del af et aktivt samfund, iværksættere eller brugere af kunst og kultur.

Langeland Kommune ser det som en styrke, at der både er solide traditioner at bygge videre på og masser af potentiale i de nye tiltag og aktiviteter, der hele tiden bryder igennem. Langeland Kommune vil med sine aktiviteter forsøge at finde og bevare denne balance.

Synlighed og samarbejde

Den mangfoldighed, som er beskrevet i foregående afsnit, er en stor styrke. Men selv ildsjæle kan brænde ud – eller trænge til ny energi. Der ligger et stort potentiale i synliggørelse og i at få øje på hinanden. Både når det gælder en ren koordinering: at man ikke lægger begivenheder samtidig, hvis det kan undgås. Dette er dog en udfordring og kan aldrig helt undgås i et så aktivt og mangfoldigt samfund. Men med en større bevidsthed om, hvad der foregår, vil det give en større sammenhængskraft og et løft til selvbevidstheden.

Langeland Kommune er lang – med to øer, og det kan være svært at få øje på hinanden. En samling af kræfter, en synliggørelse og nogle muligheder for at arbejde tættere sammen ved at lære hinanden bedre at kende, kort sagt danne netværk er oplagt.

Samarbejde kan være svært, når man sidder som kunstner eller iværksætter og måske kan have svært ved at finde de rigtige samarbejdspartnere eller finde den rigtige vej ind i systemer og ansøgninger. Her kan gensidig inspiration og støtte, et forum hertil være en vej.

Langeland Kommune vil derfor arbejde for at skabe synlighed for kulturen, for et øget samarbejde mellem nuværende og kommende kulturaktører og for, at kulturen anerkendes som en væsentlig del af kommunens generelle politiske dagsorden og øvrige strategier.

Kulturen – både udadtil og indadtil

Kulturens betydning for et samfunds selvopfattelse er afgørende. Det er sådan, vi opfatter os selv, og kulturen kan være afgørende for et samfunds overlevelseskraft. I det lokale vil et øget fokus på kulturens betydning fra kommunal side betyde, at flere får øjnene op for den værdi, kunst og kultur skaber. Det skaber deltagelse og lyst til selv at gå i gang.

I forhold til bosætning og turisme er der flere undersøgelser, der viser, at et aktivt kulturliv har betydning for, om man bosætter sig et sted, og hvis vi skal udvikle vores turisme som et af de vigtigste erhverv i Langeland Kommune, er en synliggørelse og satsning på kulturen på Langeland og Strynø en oplagt og vigtig vej at gå. De store kommuner har events og kulturhuse – som er nemme at markedsføre. Her skal vi gå en anden vej. Ved samarbejde, ved at facilitere og ved at skrive det ind som indsatsområde i andre strategier.

Kultur skal indadtil være med til at give det gode liv på Langeland de bedste betingelser. Samtidig skal det udadtil give nyt liv til et retvisende billede af Langeland som et sted, hvor der er højt til loftet, hvor der er åbenhed over for strømninger og nye mennesker og ideer udefra. Det ene kan ikke undvære det andet.

Mål for Kulturpolitikken:

Kulturen skrives i fremtiden ind i relevante politiske strategier

Kunst og kultur anvendes i større udstrækning i PR-, turisme- og bosætningsøjemed

Kulturaktører og kunstnere har et sted at henvende sig kommunalt for at få hjælp og vejledning indenfor netværk, lokaler m.m.

Nedsættelse af et kulturelt samråd undersøges og behandles politisk

Kunst og kultur er for alle og anerkendes som en vigtig faktor i det gode liv

Kunst og kultur skal præsenteres for børn og unge som særligt indsatsområde

Målene udspringer af satsningsområderne og efterleves i handlingsplanerne.

Kulturpolitikken evalueres efter tre år.

Bilag:

I:

Proces i forbindelse med udarbejdelse af Kulturpolitik

